

Έμμεση φορολογία: Πανάκεια για την Κυβέρνηση και όλεθρος για τις πολυμελείς οικογένειες

Στα πλαίσια των άσκημων διεθνών οικονομικών συνθηκών η μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και η σταθεροποίηση του δημοσίου χρέους θεωρούνται ως μείζονος σημασίας προτεραιότητες για την κυπριακή οικονομία. Σύμφωνα με τις

Του
δρος Παναγιώτη Θεοδοσίου*

εκτιμήσεις του υπουργείου Οικονομικών, το δημοσιονομικό έλλειμμα για το τρέχον έτος ως ποσοστό του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος θα είναι 5,6%. Συνεπώς, η κυπριακή οικονομία προβλέπεται ότι θα παραμείνει υπό καθεστώς επιτήρησης, αυξάνοντας έτσι την πιθανότητα υποβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας μας από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης. Το σενάριο της υποβάθμισης, θα αποτελέσει μία εξαιρετικά ανεπιθύμητη εξέλιξη δεδομένου ότι οι όροι δανεισμού θα είναι δυσμενέστεροι με αποτέλεσμα να υπονομευθεί σε μεγάλο βαθμό κάθε προσπάθεια εξυγίανσης της οικονομίας.

Η Κυβέρνηση πρόσφατα ανακοίνωσε την αύξηση του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) κατά πέντε ποσοστιαίες μονάδες στα φάρμακα και τα τρόφιμα από την 1η Ιανουαρίου 2011. Είναι ευρέως γνωστό ότι οι έμμεσοι φόροι είναι κοινωνικά άδικοι από τη στιγμή που απευθύνονται σε όλο το φάσμα των νοικοκυριών χωρίς να λαμβάνονται υπόψη σειρά από κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά. Μετά τις πρόσφατες μεγάλες αυξήσεις των τιμών σε είδη πρώτης ανάγκης, όπως για παράδειγμα τα νωπά λαχανικά και φρούτα, το ηλεκτρικό, το νερό και τα καύσιμα, η προαναφερθείσα αύξηση του ΦΠΑ θα επηρεάσει αρνητικά και σε μεγάλο βαθμό το βιοτικό επίπεδο μιας μεγάλης μερίδας των νοικοκυριών στην Κύπρο, κυρίως αυτών με εξαρτημένα τέκνα, καθώς ένα μεγάλο μέρος του εισοδήματός τους δαπανάται στην αγορά τροφίμων και φαρμάκων. Επιπρόσθετα, δεν θα πρέπει να ξεχνούμε ότι η διάβρωση των εισοδημάτων των νοικοκυριών δια μέσω έμμεσης φορολόγησης έχει αρνητικές επιπτώσεις στην κατανάλωση, κάτι που σίγουρα δεν ενδείκνυται σε περιόδους κρίσης. Η έως τώρα διεθνής εμπειρία κατέδειξε ότι η μείωση της κατανάλωσης σε περιόδους κρίσης επι-

δρά ανασταλτικά κατά της απασχόλησης και επιβραδύνει τη έξοδο μιας οικονομίας από την κρίση.

Δεδομένης της οικονομικής κρίσης και των δημοσιονομικών ελλειμμάτων του κυπριακού δημοσίου, μια άμεση επιδότηση των νοικοκυριών προς ανακούφιση τους θα χαρακτηριζόταν από δύσκολη έως ανέφικτη. Η κυβέρνηση θα πρέπει να μελετήσει το ζήτημα του περιορισμού των ελλειμμάτων σφαιρικά προκειμένου να λάβει μέτρα τα οποία είναι σε θέση να αντλήσουν έσοδα με τέτοιο τρόπο ώστε να αποδίδεται κοινωνική δικαιοσύνη και να συνάδουν με την γενικότερη πολιτική του κράτους σε σοβαρά θέματα όπως η καταπολέμηση της υπογεννητικότητας, η ενδυνάμωση του θεσμού της οικογένειας και η αύξηση της επένδυσης σε ανθρώπινο κεφάλαιο. Μια συνετή προσέγγιση του ζητήματος θα απαιτούσε αφενός περιορισμό της κρατικής σπατάλης και αφετέρου στροφή προς την άμεση φορολογία ώστε να αντληθούν φόροι από αυτούς οι οποίοι έχουν πραγματικά τη δυνατότητα να τους αποδώσουν. Είναι καταφανές λοιπόν ότι μία σοβαρή και παράλληλα μόνιμου χαρακτήρα λύση μπορεί να προσέρθει μέσα από μία ορθολογική φορολογική με-

ταρρύθμιση όπου λαμβάνεται υπόψη και το μέγεθος ενός νοικοκυριού. Η κατεύθυνση που κατά τη γνώμη μου θα πρέπει να έχει η φορολογική αυτή μεταρρύθμιση, αναπτύχθηκε στο άρθρο της περασμένης εβδομάδας, όπου αναφέρθηκε στη μεταρρύθμιση βάσει του Γαλλικού συστήματος με στοχευόμενη μετακίνηση των κλιμάκων φορολόγησης προς τα κάτω χωρίς μεταβολή των φορολογικών συντελεστών. Μια τέτοια μεταρρύθμιση σε συνδυασμό με σειρά άλλων μέτρων θα μπορούσε σχετικά σύντομα να οδηγήσει σε λιγότερο ελλειμματικούς ή ακόμη και ισοσκελισμένους προϋπολογισμούς. Εν κατακλείδι, και σε σχέση πάντα με το ζήτημα της αύξησης του ΦΠΑ σε περίοδο ύφεσης, οι προτάσεις μου καταδεικνύουν ότι οι αρμόδιοι φορείς παίζουν εν ου παικτοίς. Η όλη προσπάθεια αύξησης των δημοσίων εσόδων θα έπρεπε να είναι περισσότερο σώφρων, χαρακτηριζόμενη ως κοινωνικά δίκαια και ταυτόχρονα αποτελεσματική.

* Καθηγητής Χρηματοοικονομικών,

Κοσμήτορας της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας και Μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΤΕΠΙΑΚ)